

Zuzanna Izworska

*Akademia Nauk Stosowanych
w Nowym Sączu*

ORCID: 0009-0001-6896-7846

Tomasz Nesterak

*Akademia Nauk Stosowanych
w Nowym Sączu*

ORCID: 0009-0002-9807-4130

„Eruditio et Ars”

półrocznik Wydziału Nauk Społecznych i Sztuki
Akademii Nauk Stosowanych w Nowym Sączu
nr 1/2026 (12), maj 2026

Współcześni rodzice i ich stosunek do metod oraz stylów wychowania*

Streszczenie

Wychowanie dzieci i młodzieży od wieków jest zadaniem rodziców, środowiska lokalnego, przedszkola, szkoły. Istnieje wiele opracowań na ten temat, ale zmienność środowiska, w którym żyją kolejne pokolenia, stawia przed rodzicami nowe wyzwania. Podejście rodziców ma ogromne znaczenie w rozwoju dziecka, zwłaszcza w aspekcie emocjonalnym. Bez wsparcia kogoś bliskiego, takiego jak rodzic, dziecko staje się bezbronne. Ponadto błędy popełniane przez rodziców niosą za sobą szereg konsekwencji, z którymi dziecko będzie się mierzyć całe życie. Ostatnich kilkanaście lat sprawiło, że pojawiła się nowa przestrzeń oddziałująca na najmłodsze pokolenia – przestrzeń wirtualna. Internet jako przestrzeń, w której każdy może się swobodnie wypowiedzieć i jednocześnie przeczytać, co napisali inni ludzie, przyczynił się do wzrostu świadomości rodziców, ale również stał się miejscem, w którym uwidoczniła się różnorodność podejść do kwestii związanych z wychowaniem dzieci. Autorów interesuje to, jakie są przekonania rodziców na temat skuteczności różnych metod wychowawczych (stosowanie kar, stosowanie nagród), jakie są źródła informacji, z których rodzice czerpią wiedzę o metodach wychowawczych, oraz jakie metody wychowawcze preferują rodzice.

Słowa kluczowe: metody wychowania, style wychowawcze, przekonania rodziców, źródła informacji o metodach wychowania

Modern Parents and Their Attitude Toward Methods and Styles of Education

Abstract

Education of children and adolescents has been for ages a responsibility of parents, local community, kindergarten and school. There are many studies on this subject, but changeability of the environment in which next generations live sets new challenges for the parents. The parents' approach has enormous significance in the child development, especially in the emotional aspect. Without support of a close person, such as a parent, the child feels defenceless. In addition, mistakes made by parents bring about numerous consequences, which the child will have to face throughout his or her life. The last dozen or so years have made new space appeared, which

* Artykuł zawiera fragmenty niepublikowanej wcześniej pracy magisterskiej Zuzanny Izworskiej pt. *Metody i style wychowania dzieci oraz konsekwencje ich stosowania w przekonaniach rodziców*.

W przygotowaniu warstwy językowej tekstu wykorzystano narzędzia wspomagane sztuczną inteligencją (AI). Narzędziami tymi posłużono się wyłącznie do pracy nad gotowym, samodzielnie przygotowanym tekstem artykułu.

influence the youngest generations – virtual space. The Internet as space, in which everybody can freely say and at the same time read what other people have written have contributed to increasing parental awareness, but also is a place, where various approaches to problems related to bringing up children have come to light. The authors are interested in what the parents' beliefs on effectiveness of various educational methods are (using punishments or using awards)? What are the sources of information from which parents can get knowledge on educational methods? and: what educational methods are preferred by parents?

Keywords: educational methods, education styles, parents' beliefs, sources of information on educational methods

Wstęp

Proces socjalizacji i wychowanie dziecka stanowią jedno z najtrudniejszych zadań, z jakimi muszą się zmierzyć rodzice. Nadrzędnym celem opiekunów jest zazwyczaj optymalizacja procesów wychowawczych oraz zapewnienie potomstwu pomyślnej egzystencji w przyszłości. Sposób, w jaki przebiega proces wychowawczy, determinuje nie tylko bieżące funkcjonowanie dziecka, ale także jego dalsze losy w wymiarze emocjonalnym, społecznym oraz poznawczym. Celem niniejszego tekstu jest eksploracja i opis przekonań rodziców odnośnie do metod i stylów wychowawczych oraz konsekwencji ich stosowania. Podobny cel przyświecał nie tylko rozważaniom teoretycznym, ale również podjętym badaniom empirycznym. Przedmiotem prowadzonych badań były metody oraz style wychowawcze współczesnych rodziców.

1. Wybrane aspekty teoretyczne pojęcia wychowanie

Pojęcie *wychowania* podlegało i nadal podlega wieloaspektowym próbom definicyjnym. W naukach pedagogicznych można dostrzec pluralizm ujęć tego terminu. Wydaje się, że istnieje tyle definicji, ile paradygmatów i nurtów z tym związanych. W literaturze przedmiotu pojawiają się głosy, że niektóre z nich mają charakter opozycyjny. Warto jednak podkreślić, że większość dotychczasowych definicji, oprócz tego, że formułowane są zróżnicowaną terminologią i podkreślają odmienne aspekty, bywa na ogół wyrazem określonej koncepcji teoretycznej (Łobocki, 2003). W literaturze pedagogicznej wychowanie bywa rozumiane w węższym oraz szerszym znaczeniu. Szerokie rozumienie terminu *wychowanie* odnosi się do oddziaływań skoncentrowanych zarówno na rozwoju uczuciowym i umysłowym jednostki, jak i na sferze motywacji oraz konkretnych działań. Wychowanie w tym ujęciu współgra z rozwojem osobowości pod względem wszystkich jej komponentów. Obejmuje zarówno nauczanie, jak i wychowanie w węższym znaczeniu. Inaczej mówiąc, wychowanie w szerszym znaczeniu utożsamiane jest z całokształtem sfery psychicznej człowieka, a przez wychowanie w węższym znaczeniu rozumie się kształtowanie charakteru jednostki. Proces ten koncentruje się na celach wartościowych, w tym moralnych (Zarzecki, 2012). Wychowanie należy zatem postrzegać nie tylko jako kreowanie odpowiednich warunków do prawidłowego rozwoju, ale także jako stymulowanie

procesu formowania się osobowości. Prawidłowa realizacja postulatów wychowawczych implikuje również troskę o rozwój w sferze emocjonalnej.

W literaturze pedagogicznej analizie poddawane są także definicje związane z *wychowaniem dyrektywnym* i *wychowaniem niedyrektywnym*. Wychowanie niedyrektywne ma za zadanie wspomagać wychowanka w jego rozwoju. Podejście to implikuje konieczność liczenia się z naturalnym i spontanicznym rozwojem dzieci i młodzieży w procesie wychowawczym oraz postuluje podmiotowe traktowanie jednostki. Z kolei w wychowaniu dyrektywnym zakłada się, że wychowawca jest w pełni odpowiedzialny za rozwój wychowanka. Oznacza to, że posiada on autorytatywną wiedzę na temat potrzeb podopiecznych oraz wyznacza kierunek ich progresu. Nowe definicje jednak wykluczają traktowanie wychowanka jako bezwolnego podmiotu i sugerują, że istotną rolę w wychowaniu odgrywa także aktywność własna jednostki (Zarzecki, 2012).

W pedagogice współczesnej rozpatruje się wychowanie jako proces. Wychowanie rodzinne rozumiane bywa jako proces kształtowania członków rodziny w ich jednostkowym, ale również społecznym wymiarze. Proces ten utożsamiany jest z formowaniem cielesności, psychiki, duchowości, osobowości oraz poczucia tożsamości (Kawula, Brągiel, Janke, 2007). Proces, o którym mowa, odbywa się głównie w obrębie grupy społecznej, czyli rodziny – bez względu na autora charakterystyki funkcji rodziny zawsze jedną z najistotniejszych pozostaje funkcja socjalizacyjna, co podkreślają m.in. M. Ziemska (2009) czy S. Kawula (2007). Funkcja ta odnosi się do wdrażania jednostki do współżycia z innymi ludźmi poprzez kształtowanie w wychowankach wartości społecznych, zapoznanie ze wzorcami kulturowymi oraz internalizację norm moralnych. W funkcji socjalizacyjnej kluczowe znaczenie przypisuje się podmiotowości.

„W rodzinie dziecko powinno być traktowane jako wolna, decydująca o sobie istota, której nie można zniewalać ani manipulować nią do osiągnięcia własnych zamierzeń” (Kowalczyk, 2020, s. 94).

Rodzice, którzy właściwie wypełniają te funkcje, odpowiedzialnie podchodzą do rodzicielstwa, działając w sposób intencjonalny. Ich koncepcja wychowawcza ma na celu dostarczenie oczekiwanych społecznie wzorców zachowań, przekazywanie wartości, norm oraz zasad współżycia i współpracy społecznej. Koncepcja ta uwzględnia także wzmacnianie u dzieci więzi emocjonalnych z rodziną i przyjaciółmi (Kowalczyk, 2020; Ziemska, 2009; Adamski, 2002).

2. Klasyfikacja stylów wychowania

„Style wychowania, zwane obecnie stylami rodzicielskimi, to wypadkowa sposobów i metod oddziaływania na dziecko przez wszystkich członków rodziny, głównie przez rodziców, poprzez zastosowanie zespołu środków wychowawczych” (Kiliszek, 2019, za: Ziemska 1973; Liberska, Matuszewska 2014, s. 29).

Styl wychowania to różnorodne techniki oddziałujące na dziecko, sposób opieki oraz sprawowania kontroli. Zazwyczaj niektóre z technik zaczynają dominować, decydując o ostatecznym kształcie wychowania. Styl wychowania rozumiany jest jako względnie trwałe zespół środków, technik oraz metod postępowania wobec dziecka. Należy zauważyć, że preferowany przez rodzica styl służy realizacji określonych celów. Ujawnia się także związek między stylem wychowania a systemem wartości – przyjęty przez rodziców system wartości wyznacza drogę wychowania w rodzinie. Wartości pełnią więc funkcję bazową w procesie selekcji technik i metod wychowawczych, będąc kluczowym czynnikiem kształtującym dany styl (Jurczyk-Romanowska, Piwowarczyk, 2016). W literaturze opisanych jest kilkanaście stylów wychowania, jednak – jak podkreśla Grusec – wyróżnione modele wykazują wiele podobieństw. Grusec wyróżnił style: demokratyczny, nadopiekuńczy, autorytarny, ignorujący oraz liberalny, z kolei Liberska i Matuszewska podkreśliły, że w polskiej literaturze istnieje jeszcze styl niekonsekwentny (Kiliszek, 2019). Pierwsze badania nad stylami wychowania podjęli Kurt Lewin, Ronald Lippitt i Robert K. White (1939).

Zainspirowana nimi Diana Baumrind wskazała na następujące style:

- **Liberalny (przyzwalający):** jego cechy to ograniczona kontrola, brak wymagań, niekonsekwencja oraz nadmierne uwzględnianie opinii dziecka. Styl ten jest oceniany jako niekorzystny dla rozwoju, gdyż wiąże się z pozostawieniem wychowankowi całkowitej swobody i spełnianiem jego zachcianek, co często wynika z bezradności rodziców lub zaślepienia uczuciem. W takim modelu dziecko postrzegane bywa jako idealne, co może prowadzić do wykształcenia postaw egoistycznych i braku uspołecznienia (Frączek, 2017).
- **Demokratyczny:** odznacza się ciepłym stosunkiem emocjonalnym, kontrolą z poszanowaniem pragnień dziecka oraz podporządkowaniem się jasnym regułom i rzeczywistemu autorytetowi. Charakteryzuje go partnerski stosunek rodziców do dzieci. Dziecko ma prawo wyrażać swoje myśli, a rodzice w sposób dyskretny kierują jego aktywnością. Dużą wagę przywiązuje się do motywacji wewnętrznej, odwołując się do uczuć i więzi emocjonalnej. Wymagania są dostosowane do możliwości dziecka, a system opiera się na zachętach (Śnieżyński, 2019).
- **Autorytarny (autokratyczny):** oparty na bezwzględny posłuszeństwie, surowości i dystansie. Wyróżnia go brak pochwał, ignorowanie zdania dziecka oraz nadmierna kontrola (Szwejk, Więckiewicz, Nowakowski, 2021). Rodzice wymagają całkowitego podporządkowania i stawiają wysokie wymagania, zachowując chłód emocjonalny. Dzieci trzymają się reguł głównie w obawie przed karą, a komunikacja opiera się na poleceniach bez wyjaśniania ich zasadności. W efekcie wychowanek przyswaja normy bez ich zrozumienia i nie wykazuje ufności wobec rodziców (Szymanik-Kostrzewska, 2016).
- **Niekonsekwentny (okazjonalny):** charakteryzuje się zmiennością postaw rodzicielskich. Normy i wymagania zależą od nastroju rodziców, co jest efektem chaotycznego poszukiwania metod oddziaływania. Prowadzi to do tzw. huśtawki emocjonalnej, będącej przyczyną lęku i agresji u dziecka (Jurczyk-Romanowska, Piwowarczyk, 2016). M. Śnieżyński (2019) określa go mianem okazjonalnego,

gdyż rodzice interesują się dzieckiem wyrywkowo, co sprawia, że to samo zachowanie raz jest karane, a innym razem nagradzane.

3. Konsekwencje postaw rodzicielskich i deprivacja potrzeb

Postawy rodziców mogą mieć różne konsekwencje, w literaturze łatwo znaleźć wnikliwy przegląd tych skutków. Według badań psychologów „miłość odmawiana” niesie za sobą wiele negatywnych skutków. Badacze zauważyli, że takie działanie prowadzi do zjawiska błędnego koła: płacz i protesty dzieci skłaniają rodziców do dalszego dystansowania się uczuciowego, a odmawianie dzieciom uczucia doprowadza je do dalszej rozpacz i coraz głośniejszych protestów. Psycholog Donald D. Hoffman doszedł do wniosku, że odmawianie miłości może być bardziej brzemiennie w skutkach niż inne, z pozoru surowsze kary. Jak twierdzi badacz, praktyka ta, mimo że nie stanowi bezpośredniego zagrożenia cielesnego, prowadzi niekiedy do emocjonalnej destrukcji, gdyż stanowi swego rodzaju groźbę porzucenia czy odseparowania. Mimo że rodzice wiedzą, kiedy oddziaływanie to się skończy, małe dziecko pozbawione jest tej świadomości, będąc całkowicie zależnym od swoich opiekunów. Nawet jeśli dzieci starsze wiedzą już, że w końcu rodzice nawiążą z nimi kontakt, w pamięci pozostaje wspomnienie przebytej kary. Jak wskazuje Donald D. Hoffman, skutkiem miłości odmawianej jest życie dziecka w ciągłym niepokoju o ewentualną utratę akceptacji rodzicielskiej (Kohn, 2013).

„Prawie pół wieku temu psycholog Carl Rogers, prekursor w swojej dziedzinie, w odpowiedzi na pytanie: »Co się dzieje, kiedy miłość rodziców zależy od tego, co robią dzieci?«, powiedział, że ci, którzy są obiektem takiej miłości, wzbraniają się przyznać przed samym sobą, iż rodzice ich nie cenią, lub postrzegają siebie jako osoby wartościowe tylko wówczas, kiedy postępują, myślą lub czują w pewien określony sposób” (Kohn, 2013, s. 28-29).

W publikacji irlandzkiego Wydziału ds. Zdrowia Dzieci czytamy, że wychowanie warunkowe znajduje się na drugim miejscu na liście dziesięciu przykładów przemocy psychicznej. Wychowanie warunkowe to model, w którym poziom troski przekazywany jest dziecku zależnie od jego postępowania (Kohn, 2013).

Kolejna opisana postawa wiąże się z nadmierną ochroną i charakteryzuje się biocentryczną troską rodzica o dziecko. Dorośli traktują podopiecznych jako osoby wymagające permanentnej opieki. Rodzice nie są w stanie zaakceptować potrzeby swobody dziecka w miarę jego dojrzewania. Wychowawcy przejawiają przesadną troskę o przyszłość dziecka, nie wierząc, że może się ono prawidłowo rozwijać bez bezpośredniej bliskości. Rodzice nie zdają sobie sprawy z tego, że ich nadmiarowa partycypacja pozostaje często źródłem konfliktów, emocjonalnego odsuwania się czy buntu. Nadopiekuńczość okazuje się poważnym błędem, który niesie szereg konsekwencji. Może się nawet okazać, że skutki nadopiekuńczości będą nieodwracalne, trwale oddziałując na strukturę osobowości dziecka (Śnieżyński, 2019). Przesadna kontrola sprawia, że dzieci mogą się stać niespokojne i bojaźliwe. W okresie młodości, w

a nawet w dorosłym życiu takie osoby często odwołują się do rodzicielskiej kontroli, co utrudnia im usamodzielnienie się. W rezultacie rodzice często ingerują w ich życie, kontrolując jego różne aspekty (Forward, Buck, 2019).

Kolejny obszar oddziaływań rodzicielskich dotyczy potępianych od lat kar fizycznych. Kląpsy czy inne kary cielesne powstrzymują niepożądane zachowania poprzez wzbudzenie strachu i powodowanie bólu fizycznego. Metody te akcentują siłową przewagę władzy rodzicielskiej. Dorośli, którzy doświadczyli kar cielesnych w dzieciństwie, pamiętają potęgę rodziców oraz towarzyszący im lęk, nie pamiętają za to przyczyn kary ani jej waloru edukacyjnego. Stosując przemoc, rodzic komunikuje dziecku swoją przewagę fizyczną. Można oczekiwać, że wychowanek traktowany w ten sposób odizoluje się od rodzica i pozostanie w sferze skumulowanego gniewu, tracąc szacunek do dorosłego (Brazelton, Sparrow, 2013). Badania wykazują, że dyscyplina fizyczna bywa nieskuteczna nawet w odniesieniu do specyficznych zachowań. Uderzenie dziecka jest tylko krótkotrwałym środkiem zaradczym, generującym wściekłość, fantazje o zemście czy nienawiść do samego siebie. Oczywiście pozostaje to, że przemoc niesie za sobą szereg psychicznych, emocjonalnych i somatycznych konsekwencji (Forward, Buck, 2019). Kara cielesna to bezdyskusyjnie największa krzywda, jaką rodzice mogą wyrządzić dzieciom, pozostawiająca trwały ślad w psychice. Żaden kochający rodzic nie powinien stosować tego rodzaju kar, gdyż stanowią one formę przemocy podlegającą odpowiedzialności karnej.

4. Analiza badań własnych

Celem podjętych badań było opisanie, w jaki sposób rodzice postrzegają i stosują różne metody oraz style wychowawcze. Badania miały na celu zidentyfikowanie preferowanych podejść oraz ich opinii na temat wpływu tych metod na rozwój dzieci. Postawiono następujące pytania badawcze:

- Jak rodzice postrzegają swoje podejście wychowawcze i z którym stylem się identyfikują?
- Jakie są ich przekonania na temat skuteczności kar i nagród?
- Z jakich źródeł czerpią wiedzę o wychowaniu?
- Jakie metody (rozmowy, kary, nagrody, negocjacje) preferują?

W pracy przeprowadzono badania diagnostyczne o charakterze ilościowym. W badaniu wykorzystano kwestionariusz ankiety oparty na „Skali postaw rodzicielskich” M. Plopy. Proces badawczy zrealizowano na przełomie lat 2024 i 2025. Badania przeprowadzono metodą CAWI (60 osób) oraz poprzez 10 wywiadów pogłębionych. W badaniu zastosowano dobór celowy. Próbę badawczą stanowiło 60 rodziców rekrutowanych na tematycznych forach internetowych. Kryterium doboru stanowiło posiadanie co najmniej jednego dziecka oraz deklarowana aktywność w grupach dyskusyjnych poświęconych wychowaniu, co pozwoliło na uzyskanie danych od osób świadomie reflektujących nad swoimi metodami wychowawczymi. W badaniu uczestniczyło 50 kobiet – 83,3% oraz 10 mężczyzn – 16,7%. Dominacja kobiet może wynikać z ich większej aktywności na forach rodzicielskich. Wykształ-

cenie średnie posiadało 26 osób (43,3%), wyższe – 23 osoby (38,3%), zawodowe – 10 osób (16,7%), a podstawowe – 1 osoba (1,7%). Niezbyt liczna próba badawcza nie pozwala na uogólnienie wyników, jednakże stanowi ciekawą bazę do wstępnych wniosków, które w przyszłości mogą posłużyć do szerszych badań.

Odpowiadając na pierwsze pytanie badawcze, stwierdzono, że najczęściej badanych rodziców identyfikuje się ze stylem demokratycznym (67,5%). Na drugim miejscu uplasował się styl autokratyczny (57,9%), za to styl liberalny uzyskał 37,1%. Najmniejsze poparcie zdobył styl niekonsekwentny (15,5%), co jest wynikiem pozytywnym ze względu na jego szkodliwość. Wysoki wskaźnik stylu autokratycznego może jednak wskazywać na skłonność do nadmiernej kontroli i sztywnych zasad, co generuje stres u dzieci. Rodzice popierający styl liberalny (37,05%) często przyjmują rolę „kolegów”, co może świadczyć o niezrozumieniu negatywnego wpływu zbyt dużej swobody. W odniesieniu do drugiego pytania badawczego rodzice częściej aprobują nagrody jako wzmocnienie pozytywne (70%) niż kary (35%). Coraz więcej rodziców świadomie rezygnuje z kar, dostrzegając, że uczą one jedynie posłuszeństwa, a nie odpowiedzialności. Analiza źródeł wiedzy (pytanie trzecie) wykazała, że aż 65% rodziców wskazało internet (fora, blogi, artykuły) jako najszybsze źródło informacji. Na drugim miejscu znalazły się rozmowy z innymi rodzicami (61,7%), co świadczy o potrzebie wymiany doświadczeń i wsparcia. Książki wskazało 40% badanych, co potwierdza, że tradycyjne formy wiedzy są nadal uznawane za wiarygodne. Poradniki uzyskały 25%, a inne formy (studia, intuicja, podcasty, własne doświadczenia) – 26,6%. Co istotne, za najbardziej wiarygodne źródło uznano książki (53,3%) oraz rozmowy ze specjalistami, co wskazuje na umiejętność selekcji informacji mimo częstego korzystania z internetu. Dane jakościowe z wywiadów pogłębiają te wyniki. Respondenci wskazywali:

- „Korzystam najczęściej z internetu oraz zdaję się na intuicję” (rodzic, 43 lata)
- „Najczęściej ufam specjalistom – psychologom i pedagogom” (rodzic, 36 lat)
- „Myszę, że książki są najbardziej wiarygodnym źródłem” (rodzic, 37 lat)

W zakresie preferowanych metod (pytanie czwarte) dominuje rozmowa (88,3%) postrzegana jako klucz do budowania relacji i zrozumienia. Metodę modelowania (własny przykład) wskazało 58,3% respondentów, co świadczy o wysokiej świadomości roli rodzica jako autorytetu. Metodę zadań wychowawczych wspierającą samodzielność wybrało 56,7%. Nagrody popiera 51,7%, negocjacje 40%, a kary jedynie 21,7%. Rodzice podkreślają wagę tłumaczenia zasad: „Staram się stosować rozmowy i tłumaczenie, dlaczego pewne zachowania są dobre, a inne złe” (rodzic, 32 lata).

Podsumowanie

Podsumowując, należy stwierdzić, że wyniki przeprowadzonych badań wskazują na wyraźną dominację metod opartych na komunikacji oraz współpracy. Badani rodzice dokonują syntezy wiedzy eksperckiej z własną intuicją i doświadczeniem, ewoluując od modeli restrykcyjnych w stronę paradygmatu dialogowego. Mimo powszechnego korzystania z zasobów internetowych respondenci wykazują postawę

krytyczną, najwyżej ceniąc literaturę przedmiotową oraz opinie specjalistów. Dane pozyskane z wywiadów oraz ankiet są w tym zakresie spójne: kluczem do nowoczesnego wychowania pozostają rozmowa, konsekwencja oraz egzemplifikacja właściwych postaw (dawanie dobrego przykładu). Preferencje respondentów koncentrują się wokół budowania pozytywnych relacji opartych na spójności przekazu. Ponadto istotną rolę przypisuje się metodzie zadań stymulujących u dzieci rozwój odpowiedzialności oraz autonomii. Osoby uczestniczące w badaniu wykazują wysoką świadomość faktu, że stanowią dla swoich wychowanków pierwszorzędny model identyfikacyjny. Jednocześnie, choć nagrody pozostają stałym elementem procesu wychowawczego, opiekunowie dostrzegają ich ograniczenia funkcjonalne, podczas gdy w deklaracjach badanych osób stosowanie kar pojawiało się rzadziej niż metody oparte na nagradzaniu. Wzrost świadomości pedagogicznej współczesnych rodziców (tych objętych badaniem) przejawia się w uznawaniu książek oraz wiedzy eksperckiej za najbardziej wiarygodne źródła informacji. Dzięki zastosowaniu analizy jakościowej możliwe było pogłębienie interpretacji wyników, co pozwoliło na wyeksplorowanie takich cech respondentów, jak refleksyjność, dążenie do eklektyzmu metodologicznego w wychowaniu, a przede wszystkim autentyczna troska o dobrostan dziecka. Wypowiedzi rodziców jednoznacznie wskazały na znaczenie rozmowy, empatii oraz funkcji wzorca osobowego w relacji z wychowankiem. Z uwagi na liczebność grupy oraz celowy dobór próby, powyższe wnioski należy odnosić wyłącznie do badanej populacji, traktując je jako sygnał pewnych tendencji wymagających dalszej weryfikacji na większej grupie osób.

Zuzanna Izworska

Autorka jest absolwentką pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Studia ukończyła w 2025 roku na Wydziale Nauk Społecznych i Sztuki Akademii Nauk Stosowanych w Nowym Sączu. Obecnie pracuje jako nauczyciel wychowania przedszkolnego. W swojej pracy kieruje się założeniami pedagogiki zabawy, uznając ją za istotny element oddziaływań dydaktyczno-wychowawczych, ponieważ zabawa stanowi nieodłączną część życia dziecka i podstawowy sposób uczenia się. Jej zainteresowania koncentrują się wokół wychowania oraz jego wpływu na rozwój i psychikę dziecka

Tomasz Nesterak

Autor jest absolwentem pedagogiki opiekuńczej na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz pedagogiki specjalnej w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie. Od 19 lat pracownik naukowy Akademii Nauk Stosowanych w Nowym Sączu, obecnie prodziekan Wydziału Nauk Społecznych i Sztuki ANS. Dodatkowo od 24 lat wychowawca internatu w Państwowej Szkole Muzycznej I i II stopnia w Nowym Sączu. Jego zainteresowania naukowe dotyczą głównie pedagogiki rodziny i kompetencji w edukacji, a także multimediów i ich wpływu na funkcjonowanie różnych grup społecznych

Bibliografia

- Frączek Z. (2017). *Wychowawcze funkcjonowanie rodziny a zachowania uczniów w środowisku szkolnym*. Rzeszów, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.
- Jurczyk-Romanowska E., Piwowarczyk M. (2016). *Wychowanie w rodzinie. Współczesna rodzina w kontekstach społecznych i kulturowych*. Wrocław: Wydawnictwo Zakład Historii Edukacji Instytutu Pedagogiki.
- Kawula S., Brągiel J., Janke A.W. (2007). *Pedagogika rodziny*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Kiliszek E. (2019). *Rodzina wobec zagrożeń, rodzina wobec szans. Socjopsychopedagogika rodziny. Studium rodziny pełnej*. Warszawa: Wydawnictwo Difin.
- Kohn A. (2013). *Wychowanie bez nagród i kar. Rodzicielstwo bezwarunkowe*. Podkowa Leśna: Wydawnictwo MiND.
- Łobocki M. (2003). *Teoria wychowania w zarysie*. Kraków: Wydawnictwo Impuls.
- Szymanik-Kostrzevska A. (2016). *Dziecko jako projekt rodzicielski? Przekonania matek na temat wychowania i ich percepcja zachowań dziecka*. Warszawa: Difin.
- Śnieżyński M. (2019). *Wiedza rodziców o wychowaniu swoich dzieci*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum.
- Wilk J. (2016). *Pedagogika rodziny*. Lublin, Wydawnictwo Episteme.
- Zarzecki L. (2012). *Teoretyczne podstawy wychowania. Teoria i praktyka w zarysie*. Jelenia Góra, Wydawca: Karkonoska Państwowa Szkoła Wyższa.
- Ziemska M. (1973). *Postawy rodzicielskie*. Wydanie II poprawione. Warszawa: Wydawnictwo Wiedza Powszechna.

